

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж 8987/18
11.09.2019. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Беговић Пантић, председника већа, Ирене Вуковић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиле АА, коју заступа пуномоћник адвокат АБ, против тужене ББ, коју заступа пуномоћник адвокат АБ1, ради утврђења, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П бр. 2922/15 од 02.03.2018. године, у седници већа одржаној дана 11.09.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П бр. 2922/15 од 02.03.2018. године у ставу првом и четвртом изреке, па се предмет у наведеном делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене, па се **ПОТВРЂУЈЕ** решење Трећег основног суда у Београду П бр. 2922/15 од 02.03.2018. године у ставу другом изреке.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је утврђено да је уговором о поклону закљученим између сада покојне ПП, бивше из __, као поклонодавца и тужене ББ као поклонопримца, а који је оверен од стране Другог основног суда у Београду под Ов3 бр. 1547/2013 од 25.03.2013. године, повређено право тужиле АА на нужном наследном делу на заоставштини покојне ПП, те се уговор о поклону Ов3 бр. 1547/2013 од 25.03.2013. године редукује, утолико што се утврђује да тужиле има право својине на 1/4 на породичној стамбеној згради аа, што је тужена дужна да призна и трпи укњижбу својинског права и права коришћења тужиле код РГЗ, Служба за катастар непокретности __ по наведеном основу, као и физичку и цивилну деобу наведене непокретности, ради реализовања од стране тужиле својинског права односно права коришћења на предметној непокретности у наведеном обиму. Ставом

другим изреке, делимично је усвојена привремена мера ради обезбеђења права тужиље на нужном наследном делу на заоставштини покојне ПП, па је забрањено туженој отуђење и оптерећење непокретности уписане у лист непокретности број _ КО _, породичне стамбене зграде у аа на 1/4 идеалног дела наведене непокретности. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован предлог за одређивање привремене мере у преосталом делу којим је тужиља тражила да се ради обезбеђења права тужиље на нужном наследном делу на заоставштини покојне ПП, забрани туженој отуђење и оптерећење непокретности аа. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 188.500,00 динара.

Против наведене пресуде, жалбу је изјавила тужена, побијајући је у ставу првом, другом и четвртим изреке, из свих законских разлога.

Тужиља је на жалбу одговорила.

Испитујући првостепену пресуду у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/2011 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично основана.

Према образложењу првостепене пресуде, тужиља и тужена су законске наследнице сада покојне ПП, која је преминула дана _ године, и то тужена као кћерка покојне ПП, а тужиља као унука, која је на наслеђе позвана иза смрти свог покојног оца СС. Још за живота, дана 25.03.2013. године сада покојна ПП као поклонодавац и тужена као поклонопримац, закључиле су уговор о поклону непокретности, који је оверен пред Другим основним судом у Београду ОвЗ бр. 1547/2013, дана 25.03.2013. године, којим је поклонодавац ПП пренела право својине поклонопримцу, својој кћерки, на непокретностима: породичној стамбеној згради аа, као и право коришћења ове парцеле која је градско грађевинско земљиште у Сурчину, а уписано у лист непокретности бр. _ КО _. На основу овог уговора, тужена је уписала своје право својине на породичној стамбеној згради аа као и право коришћења ове катастарске парцеле. Након смрти покојне ПП, спроведен је оставински поступак, а допунским решењем О бр. 7245/16 од 17.11.2016. године на накнадно пронађеној имовини коју чини неисплаћена пензија у износу од 28.521,19 динара, оглашене су законске наследнице тужена, кћерка оставиље, и тужиља, унука оставиље по праву представљања иза покојног сина оставиље СС, и то на делу од по 1/2 утврђене заоставштине.

По оцени првостепеног суда, уговором о поклону закљученим између оставиље ПП као поклонодавца и тужене ББ као поклонопримца закљученим дана 25.03.2013. године и овереним пред Другим основним судом у Београду ОвЗ бр. 1547/2013, повређено је тужиљино право на нужни део на заоставштини покојне оставиље, што је изреком побијане пресуде у ставу првом и утврђено, те је извршена редукција уговора о поклону, тако што је утврђено тужиљино право својине на 1/4 идеалних делова породичне стамбене зграде која је била предмет уговора о поклону, као и права коришћења парцеле на којој се зграда налази у истом делу, све ово на основу одредби

чланова 1, 8, 10, 39, 40, 41, 42, 43 и 51 Закона о наслеђивању.

Међутим, оваква одлука првостепеног суда за сада се не може прихватити као правилна, јер је због погрешне примене материјалног права и чињенично стање остало неутврђено. Уједно је при њеном доношењу учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, на коју указује жалба тужиоца.

Иако првостепени суд правилно полази од тога да тужилци као нужном наследнику припада део заоставштине којим оставилац није могао располагати (нужни део), а који износи половину дела који би тужилци припао по законском реду наслеђивања, а на основу одредбе члана 40 став 1 и 2 Закона о наслеђивању ("Службени гласник РС", бр. 46/95 са каснијим изменама и допунама), неправилно примењује одредбе закона које регулишу постојање повреде нужног дела, односно не примењује одредбе закона које регулишу израчунавање нужног наследног дела. Наиме, повреда нужног дела постоји онда када постојећа имовина која је остала после оставиоачеве смрти, као и она којом је већ располагао у корист нужних наследника, није довољна да покрије вредност имовине која треба да припадне нужним наследницима, с обзиром на њихов нужни део (члан 42 Закона о наслеђивању). Ради израчунавања нужног дела најпре се према одредби члана 48 Закона о наслеђивању, утврђује вредност заоставштине и то у вишефазној рачунској операцији која подразумева да се најпре утврђује имовинска (оставинска) актива, тако што се пописује и процењује целокупна имовина коју је оставилац имао у тренутку смрти, заједно са свим његовим завештајним располагањима, свим његовим потраживањима, па и оним према неком од наследника, изузев очигледно ненаплативим, а потом се утврђује имовинска (оставинска) пасива коју сачињавају оставиоачеви дугови, трошкови пописа и процене заоставштине и трошкови сахране оставиоца. Разлика између оставинске активе и оставинске пасиве, представља чисту - нето вредност заоставштине, којој се додаје вредност поклоне које је оставилац било када учинио неком законском наследнику или другом лицу у последњој години свог живота (при чему се не узимају у обзир уобичајени мањи поклони члан 75 Закона о наслеђивању), као ни трошкови издржавања и школовања законског наследника, поклони учињени у добротворне и друге опште корисне сврхе и мање уобичајени поклони (члан 49 Закона о наслеђивању). При процењивању поклоне, сагласно одредби члана 51 Закона о наслеђивању, цени се вредност поклоњене ствари у тренутку утврђивања вредности заоставштине, али према њеном стању у време када је поклоњена. Тек када се утврди вредност заоставштине на наведени начин, може се израчунати нужни део који, како је то већ наведено, у случају тужилце као потомка износи половину законског дела, дакле 1/4.

Дакле, да би израчунао нужни део нужном наследнику, првостепени суд морао је применити одредбу члана 48 Закона о наслеђивању која прописује начин обрачуна вредности заоставштине у односу на коју се нужни део израчунава, за који обрачун је од значаја пре свега чињеница вредности имовине коју је оставилац имао у тренутку смрти.

Иако утврђује да је у тренутку смрти оставиље ПП било имовине која је представљала њену заоставштину и то неисплаћене пензије у новчаном износу од 28.521,19 динара, која заоставштина је расправљена допунским решењем Трећег основног суда у Београду О бр. 7245/16 од 17.11.2106. године, обрачун вредности заоставштине у односу на коју се утврђује нужни наследни део, првостепени суд није утврђивао.

Осим тога, из образложења овог решења, произлази да је заоставштина ПП, већ расправљена правноснажним решењем Трећег основног суда у Београду О бр. 1658/15 од 11.05.2015. године, те да су за наследнике ПП оглашене тужилја и тужена као законске наследнице са по 1/2 дела, која чињеница је такође од значаја јер од ње зависи и то да ли је уопште нужни део повређен (члан 42 ЗОН), као и вредност нужног дела, што првостепени суд није имао у виду јер није утврдио која имовина је представљала заоставштину покојне ПП по овом решењу.

Коначно, иако је првостепени суд по захтеву тужилје одлучио да тужилји као нужном наследнику због учињене повреде њеног нужног дела припадне 1/4 идеалних делова непокретности поклоњене туженој, првостепени суд не даје разлоге за такву одлуку јер према општем правилу садржаном у члану 43 став 1, нужном наследнику припада новчана противвредност нужног дела, а за преображај нужног дела у стварно правну природу, по захтеву нужног наследника, када долази и до враћања поклона ради намирења нужног дела која могућност је прописана одредбом члана 43 став 2 и 53 Закона о наслеђивању, првостепени суд био је дужан да наведе разлоге који оправдавају такву одлуку, што је међутим изостало.

Због свега наведеног одлука о тужбеном захтеву тужилје садржана у ставу првом изреке побијане пресуде, морала је бити укинута на основу одредбе члана 391 став 1 и 392 став 2 Закона о парничном поступку, а уједно је на основу одредбе члана 165 став 3 Закона о парничном поступку, укинута и одлука о трошковима поступка садржана у ставу четвртом изреке пресуде јер зависи од коначног исхода спора.

На новој главној расправи првостепени суд ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју му је другостепени суд указао овим решењем и истовремено ће употпунити чињенично стање тако што ће утврдити да ли је, с обзиром на вредност наслеђене имовине иза пок. ПП, уопште дошло до повреде тужилиног нужног наследног дела, те ће утврдити вредност тужилиног нужног наследног дела на заоставштини покојне бабе ПП у односу на вредност заоставштине по обрачуну прописаном одредбом члана 48 Закона о наслеђивању, при чему ће имати у виду сву имовину коју је оставиља ПП имала у тренутку своје смрти а која представља активу, од које ће одузети оставинску пасиву, а добијеном остатку додати вредност поклоњене непокретности туженој, те у односу на тако утврђену вредност израчунати тужилин нужни део. С обзиром на тужилин захтев да јој се досуди нужни део као стварно право, сагласно одредби члана 53 Закона о наслеђивању, првостепени суд у случају да оцени да је такав захтев основан, мора дати разлоге који оправдавају овакав начин намирења нужног наследног дела уместо новчане противвредности нужног наследног дела.

Имајући у виду све напред наведено, донета је одлука као у ставу првом изреке овог решења.

Међутим, у поступку доношења побијаног решења садржаног у ставу другом изреке пресуде, којим је делимично усвојен предлог за одређивање привремене мере, није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се побијано решење морало укинути, као ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, на коју тужена неосновано указује својом жалбом. Ово стога што су у погледу ове одлуке наведени разлози о битним чињеницама, који су јасни и непротивречни, због чега одлука о усвајању привремене мере у наведеном делу не садржи недостатке због којих се не може испитати.

Према разлозима побијаног решења, испуњени су услови за одређивање предложене привремене мере забране туженој располагања-отуђења и оптерећења на 1/4 идеалног дела непокретности која је била предмет поклона између тужене као поклонопримца и оставиле као поклонодавца, јер је тужила учинила вероватним да јој је повређено право на нужни део, а одређивањем привремене мере тужена може претрпети само незнатну штету, због чега је такав предлог тужиле усвојио на основу одредбе члана 296 у вези члана 293 став 2 и 3 Закона о извршењу у обезбеђењу.

Правилно првостепени суд оцењује испуњеност услова за одређивање привремене мере забране располагања непоклоњеном непокретношћу на 1/4 идеалних делова, а прописаних одредбом члана 296 став 1 и 3 у вези члана 293 став 2 Закона о извршењу у обезбеђењу ("Службени гласник РС", бр. 31/2011 са каснијим изменама и допунама), који се примењује на основу одредбе члана 545 Закона о извршењу у обезбеђењу ("Службени гласник РС", бр. 106/2015 са каснијим изменама и допунама). Ово стога што је тужила учинила вероватним постојање свог неновчаног потраживања (права на нужни део на заоставштини покојне оставиле ПП које је повређено поклоном учињеним туженој), те да предложеном мером тужена може претрпети само незнатну штету, због чега тужила није била у обавези да указује на опасност да ће се остварење њеног потраживања осујетити или знатно отежати, на шта тужена жалбом неосновано указује. Наиме, одредба члана 293 став 2 Закона о извршењу у обезбеђењу која прописује услове за одређивање привремене мере ради обезбеђења новчаног потраживања и која прописује да извршни поверилац не мора доказивати опасност ако учини вероватним да би предложеном мером извршни дужник могао претрпети само незнатну штету – на основу одредбе члана 296 став 3 истог Закона, примењује се и у погледу привремене мере за обезбеђење неновчаног потраживања. При томе, несумњиво, штета коју би оваквом мером могла тужена претрпети, била би незнатна у односу на штету коју би тужила без ове привремене мере могла претрпети у случају да тужена услед непостојања забране располагања, поклоњеном непокретношћу и располаже.

Имајући у виду напред наведено, на основу одредбе члана 401 тачка 2 Закона о

парничном поступку, апелациони суд је донео одлуку као у ставу другом изреке овог решења.

Председник већа-судија
Светлана Беговић Пантић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић